

Azərbaycan Dövlət
Pedaqoji Universiteti

Hacettepe
Üniversitesi

**ULUSLARARASI
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME POLİTİKALARI ve
SORUNLARI SEMPOZYUMU**

12 – 14 MAYIS 2007

BAKÜ

BİLDİRİLER

Yayına Hazırlayanlar
Ayhan Yılmaz
Fatih Gürsul

İLKÖĞRETİM BİLGİSAYAR PROGRAMLARINA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ A CRITICAL EVALUATION OF PRIMARY SCHOOL COMPUTER CURRICULUM

Araş. Gör. Meryem YILMAZ-SOYLU
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
06532, Beytepe ANKARA
e-Posta: meryemy@hacettepe.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. S. Sadi SEFEROĞLU
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
06532, Beytepe ANKARA
e-Posta: sadi@hacettepe.edu.tr
Web: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/>

Özet:

Günümüzde hem bilginin kapsamı, hem de teknolojik gelişmeler büyük bir hızla değişmekte ve yayılmaktadır. Bu oluşumlar, doğal olarak öğrenme-öğretme biçimlerini de etkilemektedir. Öğretim materyallerinin hazırlanmasından sunuş ve değerlendirme sürecine kadar teknolojinin, özellikle bilgisayara dayalı teknolojilerinin vazgeçilmezliği eğitimcileri yeni kuramlar ve uygulama yollarının arayışına itmektedir.

Bilişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler öğretim programlarında da bir takım değişiklikler yapma gereğini doğurmaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, yeni bir “İlköğretim Bilgisayar Programı” hazırlamıştır. Öte yandan YÖK, bilgisayar öğretmenleri yetiştiren Bölümler için yeni bir program hazırlayarak uygulamaya başlamıştır.

Bu çalışmada yeni ilköğretim bilgisayar öğretim programı değişik yönleriyle incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken programın uygulamasında yaşanan/yaşanabilecek sorunlar ele alınmış ve ayrıca BÖTE öğretim programı incelenerek bu programla yetişen bilgisayar öğretmenlerinin yeni İlköğretim Bilgisayar Programının gerektirdiği becerilere ne ölçüde sahip oldukları tartışılmıştır.

Yapılan değerlendirmelere göre, yeni İlköğretim Bilgisayar Programının “kazanımlar, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikleri, etkinlik örnekleri ve değerlendirme” bölümleriyle alana katkı getirdiği anlaşılmaktadır. Öte yandan programın uygulamasında güçlükler yol açan birçok unsurun varlığı da göze çarpmaktadır.

Anahtar sözcükler: Bilgisayar programı, bilgisayar öğretmenleri, bilgisayar eğitimi

Abstract

Today, both the scope of knowledge and technological developments are changing and spreading fast. These changes affect teaching-learning methods. The indispensability of the technology in designing, developing, presenting and evaluating of instructional materials has forced educators to search for new theories and look for new ways of practices.

The developments in information and communication technologies (ICT) require that the school curricula are revised. Thus, Ministry of National Education of Turkey (MONE) has developed a new Primary School Computer Instruction Program. On the other hand, Higher Education Council (YOK) prepared a new program for Computer Education and Instructional Technology (CEIT) Departments of the Faculty of Education, and started to implement the new program.

In this study, Primary School Computer Instruction Program which was developed by the MONE was examined. Examination process included the problems which were faced by the computer teachers during the implementation. One of the main questions in this investigation was whether computer teachers who graduated from Computer Education Departments have the knowledge and skills required by the new Primary School Computer Instruction Program. In order to answer this, instructional program of CEIT Department was examined to see whether the courses can cover the required skills.

The findings suggest that the new Primary School Computer Instruction Program has positive contributions to the field with its “the objectives, performance indicators, project based activities, sample activities and evaluation” modules. However, despite these positive characteristics, it is also observed that in its implementation some problems may arise.

Keywords: Computer education, computer curriculum, computer teachers

GİRİŞ

Son yıllarda, özellikle son on yılda, toplumun değişik kesimlerinde; işte, okulda ve evde bilişim teknolojilerinin mantar gibi çoğaldıklarını gözlemekteyiz. Giderek daha çok kişi çeşitli nedenlerle kendilerine sunulan yeni teknolojilere sarılmaktadır. Birçok kişi bilişim teknolojilerinin işleri hem

kolaylaştırdığını ve hem de daha etkili bir şekilde yerine getirdiğini ve ayrıca eğlenceli bir hale dönüştürdüğüne inanmaktadır. Bilişim teknolojileri çok büyük miktarda bilgiyi çok kısa bir sürede ulaşılabilecek bir şekilde hizmetimize sunmaktadır. Bu yüzden 21.yüzyıl bilimde gelişmenin çok hızlı bir şekilde transfer edildiği bir dönem olarak da tanımlanmaktadır.

Günümüzde her 2 yılda bilgi birikiminin ikiye katlandığı uzmanlar ve araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir (Acun, 1998; Alakuş, 2005). Bilginin bu kadar hızlı bir şekilde çoğalmasının arkasında hepimizin bildiği gibi, bilişim teknolojileri alanında gerçekleşen yenilikler bulunmaktadır. Bilişim teknolojilerinde sürekli olarak gelişmeler ve yenilikler olmakta, bu teknolojiler daha çok insanın yaşamını etkilemekte ve bu teknolojiler yaygınlaştıkça onlara erişim de giderek daha kolay olmaktadır.

Bilginin kapsamında ve teknolojik gelişmelerde yaşanan hızlı değişimler doğal olarak öğrenme-öğretme biçimlerini de etkilemektedir. Öğretim materyallerinin hazırlanmasından sunuş ve değerlendirme sürecine kadar teknolojinin, özellikle bilgisayara dayalı teknolojilerinin vazgeçilmezliği eğitimcileri yeni kuramlar ve uygulama yollarının arayışına itmektedir. Böylece öğretim-öğrenme teknolojileri bir bilim dalı olarak, teknolojinin gelişmesi ile birlikte varlığını oluşturmaya başlamıştır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümleri açılmıştır. BÖTE Bölümü mezunlarının çoğu ilk ve ortaöğretim kurumlarına bilgisayar öğretmeni olarak görev almaktadırlar.

Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim öğretim ortamlarında etkili kullanımı BÖTE mezunlarının görev alanını oluşturmaktadır. İnternet ortamları tasarımından görsel uzaktan eğitim tekniklerine, eğitim yazılımı tasarımından her türlü öğretim materyali üretimine kadar ülkemizin ihtiyacının en çok olduğu bilişim sektörüne birer nitelikli eleman olarak katılmak BÖTE mezunlarının hedeflerindedir.

Eğitimde üzerinde önemle durulması gereken konulardan birisi teknolojinin eğitimde kullanımınıdır. Bilgisayarların işlevi her geçen gün artmakta ve bu bir taraftan öğrenme-öğretme süreçlerini diğer taraftan eğitimin ekonomik ve toplumsal işlevlerini etkilemektedir. Teknolojinin eğitim sisteminde doğru kullanılabilmesi ve olası yararlarının üst düzeyde gerçekleştirilebilmesinde öğretmenler anahtar konumda bulunmaktadır.

Bilişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler öğretim programlarında da bir takım değişiklikler yapma gereğini doğurmaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, yeni bir “İlköğretim Bilgisayar Programı” hazırlamıştır. Program bu alanda birçok yeniliği öğretim-öğrenme süreçlerine yansıtmayı amaçlamaktadır. Öte yandan Yüksek Öğretim Kurulu da (YÖK), bilgisayar öğretmeni yetiştiren BÖTE Bölümleri için yeni bir program hazırlayarak uygulamaya başlamıştır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca geliştirilen yeni İlköğretim Bilgisayar Programını eleştirel bir bakışla değerlendirmektir.

YÖNTEM

Bu çalışma yeni ilköğretim bilgisayar programını eleştirel bir bakışla incelemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır.

Bu inceleme yapılırken programın temel modüllerine göz atılmış, programın uygulamasında yaşanabilecek sorunlar ele alınmıştır. Ayrıca BÖTE öğretim programı incelenerek bu programla yetişen bilgisayar öğretmenlerinin yeni İlköğretim Bilgisayar Programının gerektirdiği becerilere ne ölçüde sahip oldukları tartışılmıştır. Son olarak elektronik ortamda ulaşılan bilgisayar öğretmenlerinin programlarla ilgili görüşleri değerlendirilmiştir.

Yeni ilköğretim bilgisayar programı incelenirken program “genel yapısı, kazanımlar, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme, proje tabanlı etkinlikler, etkinlik örnekleri ve değerlendirme” özellikleri açısından incelenmiştir.

Çoğunluğunu Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü mezunu olan bilgisayar öğretmenlerine değişik elektronik platformlar aracılığıyla ulaşılmıştır. Bilgisayar öğretmenlerinden “programı uygularken yaşadıkları sorunların neler olduğu, okullardaki alt yapının durumu, öğretmenlerin BT kullanma durumları, beklentileri ile okul yönetimlerinin ve velilerin durumu” gibi konularda görüşler alınmıştır.

TARTIŞMA

Günümüzde bilgisayar dersini alan bir öğrencinin dersi aldıktan sonra bir takım temel becerilere sahip olması beklenir. Bu beklentiler uluslararası standartlarda da belirtilmektedir. Örneğin “Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası”nın (ECDL) içerik başlıkları “Bilgi Teknolojileri Kavramları, Bilgisayarı Kullanımı ve Dosyaların Yönetimi, Kelime İşleme, Hesap Tablosu, Veritabanı, Sunum ve Bilgi ve İletişim” şeklinde özetlenebilir.

Yeni program incelendiğinde içeriğin uluslararası standartlardan birisi olan “Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası” (ECDL) içeriğiyle örtüştüğü gözlenmektedir. Bilgisayar programının, bu yönüyle uluslararası standartlara uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Bu arada, bu içeriği kullanarak çeşitli bilgi ve becerileri öğrencilerine kazandıracak olan bilgisayar öğretmenlerinin bu içeriği öğrencilere kazandıracak yeterliğe sahip olup olmadıkları sorusu akla gelebilir. YÖK Eğitim Fakülteleri BÖTE öğretim programları incelendiğinde, bilgisayar öğretmenlerinin yetiştirildikleri Eğitim Fakülteleri BÖTE Bölümleri öğretim programındaki derslerin bu içeriği onlara kazandıracak bir yapıda olduğu anlaşılmaktadır.

Yeni programa göre okulda öğrencilere kazandırılan becerilerin kalıcı hale gelmesi için evde bu becerileri destekleyici çalışmalar yapmaları beklenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre ilköğretim okullarında bilgisayar başına düşen öğrenci sayısı 45'tir. İlköğretim Okullarında İnternet bağlantısı olan bilgisayar sayısı %6 oranındadır.

Öte yandan Devlet İstatistik Enstitüsü 2005 yılı Haziran ayında yapılan "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması" hanelerde bilişim teknolojileri sahiplik durumu konusunda ilginç veriler sunmaktadır. Bu araştırma verilerine göre kişisel bilgisayar sahibi olan hanelerin oranı yalnızca 11,62'dir. Bilgisayara sahip bu grubun İnternet'e erişimi ise 5,86'da kalmaktadır (DİE, 2006). Özellikle teknolojinin yayılımı ve kullanımında gözlenen hızlı gelişmeler düşünüldüğünde bu oranın düşüklüğü net olarak kendisini göstermektedir. Türkiye geneli için verilen bu oranlar kırsal kesim söz konusu olduğunda daha da düşmektedir. Bu durumda öğrencilerin ders dışında bilgisayarla ilgili bir çalışma yapabilmeleri söz konusu olamayacaktır. Yine benzer bir durum İnternet erişimi için söz konusudur. İnternet erişiminin hiç olmadığı, düşük hızda olduğu veya düşük özellikli bilgisayarla yapılmaya çalışıldığı ortamda amaçlanan verime ulaşılamayacaktır. Alt yapı konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirten öğretmenlerin görüşleri özetle şöyle:

Yeni kurulan BT sınıfları haricinde İnternet'i etkin olarak kullanabilen BT sınıfları yok. P2 233 MHz işlemcili, her ders binbir türlü sorunla karşımıza çıkan bilgisayarlarla dolu BT sınıfları. Öğrencilerim İnternet'i göremiyor ki araştırma yapmayı öğrensin ya da sağlıklı bilginin ne olduğunu kavrayabilsin.

Geçtiğimiz yıl 8. sınıflarda (doğru) bilgiye nasıl ulaşılabileceğini kavratmaya çalışıyordum. Sınıfımızda 15 bilgisayar vardı. İki bilgisayar İnternet'e bağlandığında 3.sü bağlanmıyordu. Grupları oluşturduk. Projelerimizi paylaştık. Ama araştırma aşamasını yaklaşık üç ayda tamamlayabildik.

Yeni ilköğretim bilgisayar programı incelenirken programın "kazanımları, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikler, etkinlik örnekleri ve değerlendirme" özellikleriyle alana hayli katkı getirci özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ancak alanda bu programı uygulama sorumluluğuyla baş başa olan öğretmenlerden gelen yakınmalar bu işin düşünüldüğü gibi pek de kolay olmadığını göstermektedir. Uygulamadaki bilgisayar öğretmenlerinin görüşleri programın tek başına iyi hazırlanmış olmasının yeterli olmayabileceğini göstermektedir. Programla ilgili olarak yaşanan önemli bir güçlüğün süreyle ilgili olduğu göze çarpmaktadır.

Planlama, basamaklar ve hedefler gerçekten çok doğru, çağa uygun ve yapılması gerektiği gibi. Fakat burada bizim karşılaştığımız ve aşamayacağımız sorun zaman zaman sorunu gibi görünüyor.

Bilgisayar dersleri haftada 1 saate indirildi. Önceki süre zar zor yetiyordu. Şimdi verilen bu sürenin yetmesi olanaksız gibi duruyor.

Programda değerlendirme konusunda "Performans değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı (rubric), kontrol listeleri, görüşmeler, öz değerlendirme ve akran değerlendirme, proje, dijital ürün dosyası (portfolyo)" gibi birçok seçenek sunulmaktadır. Ancak bu ders için ayrılan sürede önerilen ve planlanan uygulamaların yapılmasının mümkün olmadığı gözlenmektedir. Çünkü ayrılan bir ders saati

yeterli olmamaktadır. Ayrıca sınıfların kalabalık olması durumu öğretmenler açısından iyice zorlaştırmaktadır. İşte konuyla ilgili bir başka öğretmenin görüşleri:

Öğrenciler bilgisayar dersinin karneye geçmediğini öğrendikten sonra hiçbir yaptırım gücümüze kalmadı. Öğrenciler dersi gezi dersi gibi görmeye başladı. Defter kitap getirmiyor, dersi dinlemiyorlar, zayıf almaktan korkmuyorlar, dikkat çekici öğeleri takip etmiyor, etkinlikleri yapmıyor, boş getiriyorlar. Ayrıca sınıflar 45 kişilik. Bakanlığın yeni projesine göre 15 bilgisayarlık 2 lab kuruldu. Biz birini 25 e çıkardık da her bilgisayara 2 öğrenci oturtabildik. Yine de yetersiz. Etkinlikler çok fazla ve yetiştirmek mümkün değil. Ayrıca en az 2 haftada bir 1070 tane etkinliği okumak değil bir insan için robot için bile mümkün değil.

Yeni programla ilgili olarak yaşanan bir başka sıkıntı da programda yapılan yeniliklerle ilgili olarak öğretmenlerin yeterince bilgilendirilmedikleri hususunda yoğunlaşmaktadır.

Bize kimse bu konuyu tam açıklamadı. Milli Eğitim diğer branşlardaki değişiklikleri tüm zümreyi toplayarak yapıyor; ancak bilgisayar öğretmenlerine değer verilmiyor. Kimse bizi umursamıyor. İlçede bir zümre toplantısı oluyor, her branşa ayrı bir sınıf ayrılıyor, ben tek olduğum için ayakta kalıyorum...

SONUÇ

Yapılan değerlendirmelere göre, yeni İlköğretim Bilgisayar Programının “kazanımlar, performans göstergeleri, yaparak yaşayarak öğrenme ve proje tabanlı etkinlikleri, etkinlik örnekleri ve değerlendirme” bölümleriyle alana katkı getirdiği anlaşılmaktadır. Ancak öte yandan programın uygulamasında güçlükler yol açan birçok unsurun varlığı da göze çarpmaktadır.

Özellikle bilgisayar öğretmenleri programın gereklerini sınıflarında gereğince yerine getirememekten yakınmaktadırlar. Program ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, öğretmen ne kadar iyi yetişmiş ve ne kadar istekli olursa olsun eğer uygun koşullar sağlanmazsa harcanan emekler boşa gidecek ve bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda büyük kayıplar olabilecektir. Bu amaçla öncelikle bilgisayar dersinin ders saati sayısı artırılmalıdır. Ayrıca okullardaki alt yapı sorunlarına çözüm bulunmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acun, R. (1998). **Bilim, bilgi teknolojisi ve Türkiye**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Makale Arşivi . <Web: <http://www.history.hacettepe.edu.tr/archive/bilim.html>> (Erişim tarihi: 31.03.2007).
- Alakuş, M. (2005). **Bilgi evreninden evrensel bilgi merkezine: İnternet’in düzenlenmesi**. X. “Türkiye’de İnternet” Konferansı, 9-11 Aralık 2005: Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul. <Web: <http://inet-tr.org.tr/inetconf10/bildiri/> No: 52> (Erişim tarihi: 31.03.2007).
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). **İlköğretim bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı**. <Web: <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/>> (Erişim tarihi: 26.03.2007).
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2006). **Öğretmen yetiştirme: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Lisans Programı**. <Web: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar.htm ve http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/bilgisayar_ogretim.doc> (Erişim tarihi: 26.03.2007).
- Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (2006). **Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması**. <Web: <http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/HHBilisim/hhbilisim.html>> (Erişim tarihi: 26.03.2007).